

Становище

От доцент д-р Димитър Стефанов Кожухаров, катедра Обща и приложна Хидробиология, Биологически Факултет, Софийски университет“Св. Климент Охридски” .

Член на научно жури образувано със заповед на Ректора на СУ No. RD-38-611/15.11.2022, относно: Провеждане на конкурс за научно звание “професор” в професионално направление 4.3 Биологични науки (Ихтиология и Аквакултури) за нуждите на катедра “Обща и приложна Хидробиология” оповестен в държавен вестник N 82 – 14.10.2022.

В настоящият конкурс единствен кандидат е доцент д-р Елиза Петрова Узунова. Кандидатът е предоставил всички необходими документи в съответствие с изискванията на Закона за Развитие на Академичния Състав в Република България (ЗРАСРБ), и и правилника за прилагането му, както и Правилника за научни степени и звания в Софийски Университет „Св. Климент Охридски“. Документите на кандидата в конкурса са представени по начин който обобщава постиженията и научните и приноси.

Биографични бележки за кандидата в конкурса.

Доцент д-р Узунова се дипломира в Биологически Факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ с магистърска степен в специализация „Рибовъдство и Ихтиология“ през 1994г. През 2004г. тя придобива научна и образователна степен доктор. Доцент Узунова има повече от 25 години преподавателски и научен стаж в Софийски Университет. Повечето от тях като асистент и като доцент в катедра Обща и приложан Хидробиология. През 1996г е избрана за асистент в катедрата. През 2004г. е избрана за главен асистент. От 2013г е доцент в същата катедра. Академичното развитие и професионалната квалификация на кандидата са в съответствие с предмета на обявения конкурс за професор в катедра „Обща и приложна Хидробиология“.

Преподавателската дейност

Учебно – лекционна натовареност. Учебната дейност и преподавателския хорариум на доц. Узунова е значителна. Тя включва лекции в няколко учебни дисциплини и специалности в бакалавърска и магистърска степен на обучение, в Биологически Факултет на Софийски Университет. Доцент Узунова води лекционния курс по Хидробиология за специалност Екология в редовна и задочна форма на обучение в бакалавърска степен на обучение. Тя също е лектор в курсовете по Аквакултури, Ихтиология и опазване на рибните ресурси, Ихтиология и устойчиво управление на рибните ресурси, води практически занятия и летни учебни практики по хидробиология и аквакултури. Средното и изчислено годишно преподавателско натоварване е 436 часа. Доцент Узунова има 20 успешно защитили дипломанти. Доцент Узунова е ръководила двама успешно защитили докторанти, като втория от тях защити преди един месец. Мога да кажа, че учебно преподавателската заетост на доцент Узунова е повече от изискуемата за участие в такъв тип конкурс.

Научна дейност на кандидата.

Основните направления в научните интереси и публикационната дейност на доцент Узунова са съсредоточени основно в четири направления. Тя работи в областта на проучване на чужди и инвазивни видове риби. Работи също с редки и застрашени видове, както и за подходи за възстановяване на речна свързаност, фрагментиращи структури и аквакултури. Доцент Узунова има 72 излезли от печат публикации, публикувани в пълен текст доклади от конференции, глави от книги и две книги – учебници.

За участие в настоящия конкурс за професор са представени 13 публикации в международни научни списания, реферирани и индексирани във WoS/SCOPUS, 2 книги и пет глави от книги. Публикациите са разпределени по различните квартали като: пет са в списания с Q2, в списания с Q3 има пет публикации, а в списания с Q4 – три публикации. Доцент Узунова е първи автор в седем от тези тринадесет публикации за конкурса. В пет от главите на книгите както и в три други публикации тя е втори съавтор. Публикувана е монография която не е представяна в хабилитационния конкурс. Публикувано е и учебно помагало озаглавено „Практическо ръководство за упражнения по ихтиология“. Участието като съавтор в научни публикации с колеги ихтиолози и хидробиолози показва възможностите и за екипна научна работа. Освен това тя е участвал в 34 международни и 14 национални конференции. Важен показател за оценка на научната дейност на доцент Узунова е представения списък с известни цитирания. Този списък е със 162 цитирания на нейните публикации. Много от тях са в реферирани в Scopus и Web of Science публикации – хирш индексът е 8.

Справката за изпълнението на минималните национални изисквания от кандидата от ЗРАСРБ показва брой от точки, които покриват и в много случаи надхвърлят минимален брой точки за съответните критерии. Например дисертация за придобиване на научна и образователна степен доктор – 50 точки, процедура за хабилитация – 100 точки, публикаций 346 точки – (минимум от 200 точки), цитирания 324 точки – (минимално 100 точки), участие в научни проекти – 557 точки – (минимум от 150 точки).

Научните изследвания на доцент Узунова са съвременни с висока научна и научно-приложна стойност. Изследванията ѝ включват различни модерни методи за анализ. След запознаване с научните ѝ публикации мога да кажа, че личните научни приноси на кандидата и направените анализи са достатъчни за участие в настоящия конкурс.

Представената справка за приносите от доц. Узунова, показва интереси в споменатите четири основни научни направления:

1. Чужди и инвазивни видове

В тази област на научни интереси тя е съсредоточена върху изследвания на чужди и инвазивни видове риби в България. Изследват и се описват основните характеристики на местните популации на различни опасни чужди и инвазивни видове. Адаптационните характеристики на популациите на инвазивните видове се изучават във връзка с условия в инвазираните водни тела. Той съдържа информация и новоустановени данни за такива видове в страната. По време на изследванията е изготвено софтуерно приложение на 32 езика за улеснение на взимането на решения по отношение на инвазивния потенциал на съответните видове (AS-ISK). Представен е идентификатор на 45 чужди, инвазивни вида с висока значимост/опасност за страните от Европейския съюз.

2. Редки и застрашени видове риби.

За първи път са проведени изследвания и са представени събрани данни за дължина-тегловно отношение (LWR), с използване на коефициент на Фултън и относителен фактор на охтхранване за няколко вида Дунавски есетрови риби. Хранителния спектър на четири вида от есетровите риби като *Huso huso*, *Acipenser ruthenus*, *A. stellatus* и *A. gueldenstaedtii* е проучван. Това е помогнало за получаване на първите сравнителни данни за повече от петдесет годишен период на промените на хранителния спектър на есетрови риби в Българския сектор на река Дунав. По време на изследванията са приложени за пръв път не смъртоносни и микроинвазивни методи и начини за изследване на хранителния спектър на рибите.

3. Подходи за осигуряване и възстановяване на речната свързаност.

От моя гледна точка много интересни и с голямо значение са изследванията на кандидата в областта на фрагментирането на речните течения от хидротехнически структури и тяхното влияние върху обитаващите рибни популации. Такива изследвания в България се правят за пръв път. При тези изследвания са направени някои препоръки за възможно избягване на негативното въздействие на водно-електрически центарали и други хидро-технически съоръжения върху реките и населяващите ги рибни популации. Всички мерки са систематизирани по целеви групи като фрагментация, отнемане на водни количества, влошаане на качеството на водата, промени в околната среда. Предложена е методология за възможно – обективна оценка на допустимост за строеж на нови водно-електрически мощности. Направени са предложения и за реставрация/възстановяване на на речна свързаност в речни течения.

4. Изследвания на аквакултури

В поредица от публикации са представени за първи път анализи на развитието на Аквакултурите в България. Направени са опити за откриване на основните причини за

ниската продукция и стойност на аквакултурите в страната. Оценени са и причините за ниската им консумация в сравнение с други държави от Европейския съюз. Обсъдени и обобщени са важни аспекти на аквакултурите които могат да имат негативни ефекти върху околната среда, и които трябва да бъдат контролирани и предотвратени. Предложена е оригинална методология за установяване на подходящи места, количества и начини за зарибяване с пъстърва.

Доцент Узунова е участвала в 15 национални и шест международни финансирани научни проекта с национално и международно финансиране. Била е ръководител на 10 проекта с национално финансиране. Доцент Узунова е участвала като експерт в изготвяне на практически оценки и отчитане на влиянието на водно-електрически централи върху речни течения. Изготвяла е предложения за смекчаване на негативното им влияние върху рибите и съответните речни екосистеми. Изброените приноси показват нейната научна активност, експертна дейност и възможностите ѝ за съвместна работа в научни екипи.

Заклучение

На основата на упоменатите научни и преподавателски дейности на доцент Елиза Узунова, мисля, че тя покрива изискванията за конкурс за професор, съгласно закона за развитие на академичния състав в република България и правилника за неговото приложение. Тя покрива и изискванията на правилника за присъждане на научни степени и звания в СУ „Св. Климент Охридски“. Това ми дава основание като член на научното жури по конкурса, да дам положително становище и да препоръчам на уважаемия Факултетен съвет на Биологически Факултет на СУ да гласува положително и да присъди званието професор на доцент д-р Елиза Узунова в научно направление 4.3. Биологични науки (Ихтиология и Аквакултури).

8.02.2023

(доц. д-р Димитър Кожухаров)